بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

İSLAM KAHRAMANLARI

SERİ 25

OSMAN GAZİ

Kur'an, Sahih Hadisler ve Tarih Kitaplarına Göre Osmanlı Devleti'nin Kurucusu

ٱلَّذِينَ إِن مَّكَّنَّٰهُمْ فِى ٱلْأَرْضِ أَقَامُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتَوُا۟ ٱلزَّكَوٰةَ وَأَمَرُوا۟ بِٱلْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا۟ عَنِ ٱلْمُنكَرِ ۗ وَلِلَّهِ عَٰقِبَةُ ٱلْأُمُورِ ﴿٤١﴾

"Onları biz yeryüzüne yerleştirirsek namaz kılarlar, zekat verirler, uygun olanı emrederler, fenalığı yasak ederler. İşlerin sonucu Allah'a aittir."

Hac Sûresi 22:41

HJ CHE ALİM HJ CHE HARON

quranscience.my | facebook.com/QuranScienceMY

Ücretsiz dijital sürümü okumak için okutun: quranscience.my

© 2026 M / 1448 H quranscience.my — ücretsiz kitap. Satılamaz.

TEŞEKKÜR

İman edip salih amel işleyenlere onları yeryüzünde iktidar sahibi kılacağını vaat eden Allah'a hamd olsun. Efendimiz Peygamberimiz Muhammed'e ﷺ, onun âline ve ashabına ve onun yolunu güzellikle takip edenlere — bunların arasında Osmanlı Devleti'nin kurucusu Osman Gazi'ye — salât ve selâm olsun.

Bu kitap özellikle sevgili eşime ithaf edilmiştir,

ZAHARAH MOHD LATİF;

sevgili çocuklarıma,

MUHAMMAD HAFİZ, NOOR HAZWANİ, ABDUL HAKİM, NOOR HİDAYAH, NOR AQİLA ve **NOR ATİQAH**;

ve damatlarımla gelinlerime,

FAZİLAH, MALEK, HANİN, FAİRİZAL ve **FİRWAN**.

İslam Kahramanları'nın bu yirmi beşinci kitabı, babası Ertuğrul'un hikâyesiyle birlikte Osman Gazi'nin hayatını anlatır: Bizans ordusunu Koyunhisar'da (Bapheus) yenen, Bursa'yı kuşatan ve altı asırdan fazla süren bir devletin temellerini atan, Söğüt'teki küçük bir aşiretin beyi. Hayatı, tarih ile televizyon dizileri arasındaki fark dahil, kaynakları hakkında dürüstçe anlatılmıştır. Allah bu ilmi faydalı ilim (ilmun yüntefeu bih) kılsın.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

BU E-KİTABIN KAPAĞI HAKKINDA

Bu e-kitabın kapağında hiçbir insan veya hayvan tasviri yoktur. Kapakta sabah vakti kuzeybatı Anadolu'da, Söğüt yakınlarında, çam ormanlarıyla çevrili ***Bitinya'nın yeşil tepeleri*** görülmektedir; ön planda kırmızı gelincikler ve altın sarısı gün doğumu ışığı vardır.

Yamaçta ***göçebe bir Türk aşiretinin obası*** bulunur — keçi kılından koyu renkli çadırlar ve birkaç ***beyaz keçeden yuvarlak çadır***, ortada daha büyük bey çadırı, ocaklar, bakır kazanlar, dokuma kilimler, eğerler ve yaylar — Ertuğrul'un ve Osman'ın aşiretinin hayatını hatırlatır.

Tepenin üzerinde ***büyük ve yaşlı bir çınar ağacı*** yükselir; gölgesi bütün dünyayı kaplayan bir ağaçla ilgili ***Osman'ın rüyası***nı hatırlatır. Uzakta, mavi sisin içinde, kayalık bir tepenin üzerinde bir ***Bizans kalesi*** durur ve vadide bir nehir kıvrılır.

Alttaki ***koyu mavi bant***, ***ince altın çizgilerle*** çerçevelenmiştir ve yazarın adını taşır — İslam Kahramanları'nın tüm kapakları uyumlu olsun diye Seri 1'den Seri 24'e kadar olan kapaklarla aynıdır.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

İÇİNDEKİLER

OSMAN GAZİ 5
1. OSMAN GAZİ KİMDİR? 6
2. ERTUĞRUL: TARİH İLE DİZİ ARASINDA 7
3. İKİ DÜNYANIN UCUNDA ANADOLU 9
4. ŞEYH EDEBALİ'NİN EVİNDEKİ RÜYA 10
5. ŞEYH EDEBALİ VE AHÎLER 11
6. BİLECİK, YARHİSAR VE İNEGÖL 12
7. BİR AMCANIN KANI: DÜNDAR BEY 13
8. KOYUNHİSAR (BAPHEUS) SAVAŞI 14
9. HIRİSTİYAN TEBAAYA ADALET 15
10. BİR DEVLET KURMAK 17
11. BURSA'YI KUŞATMAK 18
12. ORHAN'A VASİYET 19
13. VEFATI VE BURSA'NIN FETHİ 21
14. OSMAN'IN MİRASI 22
15. TELEVİZYON DİZİLERİ VE TARİH 24
16. DEĞERLENDİRİLMESİ GEREKEN KISSALAR VE SAYILAR 25
17. OSMAN KISSALARININ KAYNAKLARI 26
18. ŞAHISLAR, YERLER VE ZAMAN ÇİZELGESİ 27
19. OSMAN GAZİ HAKKINDA SIK SORULAN SORULAR 28
20. DERSLER VE SONUÇ 30
KAYNAKÇA 31
DESTEK VE BAĞIŞ 32

Renk rehberi: yeşil kutu = Kur'an ayeti; altın kutu = hadis; kahverengi kutu = siyer notu (siyer kitaplarının rivayeti); mavi tablo = karşılaştırma.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

OSMAN GAZİ

Hicrî yedinci asrın sonunda Anadolu parçalanmış durumdaydı. Anadolu Selçuklu Devleti Moğol baskısı altında çökmüş, batı sınırında Bizans İmparatorluğu'nun karşısında birkaç küçük Türk beyliği ortaya çıkmıştı. Bunların en küçüklerinden biri ***Söğüt*** adlı bir kasabada merkezlenmişti ve Ertuğrul'un oğlu ***Osman*** tarafından yönetiliyordu.

Yaklaşık otuz yıl içinde Osman Gazi bu küçük beyliği, Bizans ordusunu Koyunhisar'da (Bapheus) yenen ve Bursa'yı kuşatan bir güce dönüştürdü. Kurduğu devlet — ***Osmanlı Devleti*** — altı asırdan fazla sürdü, İstanbul'u fethetti ve hicrî 1342 (miladî 1924) yılına kadar İslâm hilâfetinin merkezi oldu.

Bu e-kitap, babası Ertuğrul'un hikâyesiyle birlikte ***İslam Kahramanları*** serisinin yirmi beşinci kitabıdır. Osman'ın hayatı esas olarak onun zamanından bir asırdan fazla sonra yazılan Âşıkpaşazâde ve Neşrî'nin eserleri gibi Osmanlı kroniklerinden ve çağdaş Bizans tarihçisi Georgios Pakhymeres'in kayıtlarından gelir. Her kıssanın kaynağı ve derecesi — Ertuğrul ve Osman hakkındaki tarih ile televizyon dizileri arasındaki fark ve amcasının öldürülmesi gibi hoşa gitmeyen konular dahil — dürüstçe belirtilmiş ve dersleri Kur'an'a ve sahih hadislere dayandırılmıştır.

Osman'ın hikâyesi, büyük bir imparatorluğun iman, sabır ve adaletle küçük bir uç kasabasında nasıl başladığının hikâyesidir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

OSMAN GAZİ KİMDİR?

O, tarihte ***Osman Gazi*** veya ***Osman Bey*** olarak bilinen, Osmanlı Devleti'nin kurucusu ***Ertuğrul oğlu Osman***'dır. Osmanlı geleneğine göre hicrî 656 (miladî 1258) civarında — Bağdat'ın Moğollar tarafından yıkıldığı yıl — doğdu ve hicrî 724 (miladî 1324) civarında vefat etti.

"Osmanlı" adı, Arapça Osman (Usmân) isminden gelen onun adından türemiştir. Onun çağdaşı olan Bizans tarihçisi Pakhymeres onu "Atman" diye anar.

ADI VE UNVANLARI

AD / UNVAN	AÇIKLAMA
Osman	Arapça Usmân isminin Türkçe söylenişi
Gazi	Allah yolunda savaşan; uç beylerinin unvanı
Bey	Aşiret reisi veya bölge yöneticisi unvanı
Fahreddin	Bazı kaynaklarda ve sikkelerde geçen unvan
Kara Osman	"Yiğit Osman", gelenekteki lakap
Atman	Bizans tarihçisi Pakhymeres'in kullandığı ad

ALINACAK DERSLER

Büyük işler çoğu zaman küçük başlar. Allah, küçük bir kasabada başlasa bile samimi gayreti bereketlendirir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

ERTUĞRUL: TARİH İLE DİZİ ARASINDA

TARİHÎ NOT: ERTUĞRUL HAKKINDA BİLDİKLERİMİZ

Osman'ın babası ***Ertuğrul*** hakkında bildiklerimizin neredeyse tamamı, onun zamanından 150 yıldan fazla sonra yazılan Osmanlı kroniklerinden gelir. Geleneğe göre Bizans sınırındaki Söğüt'e yerleşmiş küçük bir Türk aşiretinin beyiydi ve hicrî 680 (miladî 1281) civarında vefat etti. Türbesi bugün hâlâ Söğüt'te ziyaret edilir.

Varlığına dair daha sağlam delil, Osman tarafından basıldığı söylenen ve üzerinde "Osman bin Ertuğrul" yazan bir ***sikke***dir. Diğer hikâyeler — babasının Fırat'ta boğulan Süleyman Şah olduğu, bir savaşta Selçuklu ordusuna yardım edip Söğüt'ün kendisine verildiği ve aşiretinin Oğuzların Kayı boyu olduğu — geç dönem geleneklerdir ve bazıları tarihçilerce tartışılır. Ertuğrul hakkındaki televizyon dizisi ise büyük ölçüde kurgudur.

Rivayetin derecesi: Ertuğrul'un varlığı sabittir; hayatına dair ayrıntıların çoğu geç dönem gelenektir.

KAYNAK:
Âşıkpaşazâde, Tevârîh-i Âl-i Osman; Neşrî, Kitâb-ı Cihan-nümâ; modern tarih araştırmaları.

Allah katında ölçü soy değil, ameldir:

HADİS — SAHÎH-İ MÜSLİM, NO. 2699

حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ يَحْيَى التَّمِيمِيُّ، وَأَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ وَمُحَمَّدُ بْنُ الْعَلاَءِ الْهَمْدَانِيُّ - وَاللَّفْظُ لِيَحْيَى - قَالَ يَحْيَى أَخْبَرَنَا وَقَالَ الآخَرَانِ، حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم " مَنْ نَفَّسَ عَنْ مُؤْمِنٍ كُرْبَةً مِنْ كُرَبِ الدُّنْيَا نَفَّسَ اللَّهُ عَنْهُ كُرْبَةً مِنْ كُرَبِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَمَنْ يَسَّرَ عَلَى مُعْسِرٍ يَسَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ وَمَنْ سَتَرَ مُسْلِمًا سَتَرَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ وَاللَّهُ فِي عَوْنِ الْعَبْدِ مَا كَانَ الْعَبْدُ فِي عَوْنِ أَخِيهِ وَمَنْ سَلَكَ طَرِيقًا يَلْتَمِسُ فِيهِ عِلْمًا سَهَّلَ اللَّهُ لَهُ بِهِ طَرِيقًا إِلَى الْجَنَّةِ وَمَا اجْتَمَعَ قَوْمٌ فِي بَيْتٍ مِنْ بُيُوتِ اللَّهِ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَيَتَدَارَسُونَهُ بَيْنَهُمْ إِلاَّ نَزَلَتْ عَلَيْهِمُ السَّكِينَةُ وَغَشِيَتْهُمُ الرَّحْمَةُ وَحَفَّتْهُمُ الْمَلاَئِكَةُ وَذَكَرَهُمُ اللَّهُ فِيمَنْ عِنْدَهُ وَمَنْ بَطَّأَ بِهِ عَمَلُهُ لَمْ يُسْرِعْ بِهِ نَسَبُهُ " .

TERCÜME:

Ebû Hüreyre'nin rivayet ettiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurdu: "Kim bir müminin dünya sıkıntılarından bir sıkıntıyı giderirse, Allah da onun kıyamet günü sıkıntılarından bir sıkıntıyı giderir. Kim darda kalan birine kolaylık gösterirse, Allah da ona dünyada ve âhirette kolaylık gösterir. Kim bir Müslüman'ın ayıbını örterse, Allah da dünyada ve âhirette onun ayıbını örter. Kul kardeşinin yardımında olduğu sürece Allah da kulunun yardımındadır. Kim ilim öğrenmek için bir yola girerse, Allah ona cennete giden yolu kolaylaştırır. Bir topluluk

Allah'ın evlerinden birinde toplanıp Allah'ın Kitabı'nı okur ve aralarında onu müzakere ederse, mutlaka üzerlerine sekînet iner, rahmet onları kaplar, melekler onları kuşatır ve Allah onları kendi katındakiler arasında anar. ***Ameli kendisini geri bırakanı, nesebi öne geçiremez.***"

SENED İmam Müslim'in rivayet zinciri (talebeden hocaya): Yahyâ b. Yahyâ et-Temîmî, Ebû Bekir b. Ebû Şeybe ve Muhammed b. Alâ ← Ebû Muâviye ← Süleyman el-A'meş ← Ebû Sâlih es-Semmân ← Ebû Hüreyre رضى الله عنه.

KAYNAK: İmam Müslim, Sahîh-i Müslim, Kitâbü'z-Zikr ve'd-Duâ, Hadis No. 2699.

DERECE: SAHİH — Sahîh-i Buhârî'den sonra en sahih hadis kitabı olan Sahîh-i Müslim'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/muslim:2699a

ALINACAK DERSLER

Tarihi diziden ayırarak tarihe saygı gösteririz. Kişinin şerefi, övündüğü soyda değil amelindedir.

İKİ DÜNYANIN UCUNDA ANADOLU

TARİHÎ NOT: ANADOLU SELÇUKLULARININ ÇÖKÜŞÜ

Moğollar hicrî 641'de (1243) Kösedağ'da Anadolu Selçuklularını yendikten sonra devlet zayıfladı ve sonunda çöktü. Anadolu birçok Türk beyliğine bölündü; ***uç*** denilen batı sınır bölgelerine Türk aşiretleri, dervişler ve ***gazi*** denilen savaşçılar yerleşti.

Sınırın ötesinde, Dördüncü Haçlı Seferi'nden beri zayıflamış olan Bizans'ın Bitinya bölgesi bulunuyordu. Osman mücadelesine işte burada, Söğüt, Bilecik ve Bursa arasında başladı.

Rivayetin derecesi: Osman'ın zamanından yaklaşık 150 yıl sonra yazılan Âşıkpaşazâde Tarihi ve Neşrî'nin Kitâb-ı Cihan-nümâ'sı gibi erken Osmanlı kroniklerinde, hadis âlimlerinin ölçülerine göre senetsiz rivayet edilmiştir. Kıssa tarih veya gelenek olarak kabul edilir, ancak sahih bir hadis gibi delil olarak kullanılamaz.

KAYNAK:
Georgios Pakhymeres, Tarih (çağdaş Bizans kaynağı); Âşıkpaşazâde, Tevârîh-i Âl-i Osman; modern tarih araştırmaları.

"Gazi" unvanı cihadı hatırlatır. Ancak Allah yolunda gerçekten kimin cihad ettiğini yalnızca Allah bilir:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 2787

حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ، أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ، أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ، قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ " مَثَلُ الْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ـ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَنْ يُجَاهِدُ فِي سَبِيلِهِ ـ كَمَثَلِ الصَّائِمِ الْقَائِمِ، وَتَوَكَّلَ اللَّهُ لِلْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِهِ بِأَنْ يَتَوَفَّاهُ أَنْ يُدْخِلَهُ الْجَنَّةَ، أَوْ يَرْجِعَهُ سَالِمًا مَعَ أَجْرٍ أَوْ غَنِيمَةٍ ".

TERCÜME:

Ebû Hüreyre şöyle dedi: Resûlullah'ı ﷺ şöyle buyururken işittim: ***"Allah yolunda cihad edenin misali —***

Allah, kendi yolunda kimin cihad ettiğini daha iyi bilir — (ara vermeden) oruç tutan ve namaz kılan kimsenin misali gibidir. Allah, kendi yolunda cihad edeni, canını alırsa cennete koymayı, yahut onu ecir veya ganimetle sağ salim döndürmeyi üstlenmiştir."

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Ebü'l-Yemân el-Hakem b. Nâfi' ← Şuayb b. Ebû Hamza ← İbn Şihâb ez-Zührî ← Saîd b. Müseyyeb ← Ebû Hüreyre رضى الله عنه.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü'l-Cihâd ve's-Siyer, Hadis No. 2787.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/bukhari:2787

ALINACAK DERSLER

Unvan samimiyeti garanti etmez. Her savaşçının niyetini Allah bilir ve hükmü O'na bırakırız.

ŞEYH EDEBALİ'NİN EVİNDEKİ RÜYA

TARİHÎ NOT: AY VE AĞAÇ

Osman hakkındaki en meşhur kıssa, Bilecik'te bir âlim ve manevî önder olan ***Şeyh Edebali***'nin evinde kaldığı gece gördüğü rüyadır. Âşıkpaşazâde'ye göre Osman, Şeyh Edebali'nin göğsünden bir ayın doğup kendi göğsüne girdiğini; ardından göbeğinden büyük bir ağacın bittiğini ve gölgesinin, altında dağlar, nehirler ve şehirlerle bütün dünyayı kapladığını gördü.

Şeyh Edebali rüyayı, Allah'ın Osman'a ve soyuna saltanat vereceğine dair bir müjde olarak yorumladı ve kızını Osman ile evlendirdi. Kıssa meşhur ve güzeldir; ancak Osman'ın zamanından bir asırdan fazla sonra kaydedilmiştir ve tarihçiler onu Osmanlıların sonraki büyüklüğünü yansıtan bir efsane olarak kabul eder.

Rivayetin derecesi: Osmanlı kroniklerinde meşhur bir efsane; tarihî bir olay olarak sabit değildir.

KAYNAK:
Âşıkpaşazâde, Tevârîh-i Âl-i Osman; Neşrî, Kitâb-ı Cihan-nümâ.

Güzel rüya Allah'tan bir müjdedir; ancak ne şer'î bir delil ne de tarihî bir kanıttır:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 6985

حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ، حَدَّثَنَا اللَّيْثُ، حَدَّثَنِي ابْنُ الْهَادِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ خَبَّابٍ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ " إِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ رُؤْيَا يُحِبُّهَا فَإِنَّمَا هِيَ مِنَ اللَّهِ، فَلْيَحْمَدِ اللَّهَ عَلَيْهَا، وَلْيُحَدِّثْ بِهَا، وَإِذَا رَأَى غَيْرَ ذَلِكَ مِمَّا يَكْرَهُ، فَإِنَّمَا هِيَ مِنَ الشَّيْطَانِ، فَلْيَسْتَعِذْ مِنْ شَرِّهَا، وَلاَ يَذْكُرْهَا لأَحَدٍ، فَإِنَّهَا لاَ تَضُرُّهُ ".

TERCÜME:

Ebû Saîd el-Hudrî'nin rivayet ettiğine göre Nebî'yi ﷺ şöyle buyururken işitti: ***"Sizden biri hoşlandığı bir rüya görürse, o ancak Allah'tandır; Allah'a hamd etsin ve onu anlatsın.*** Bundan başka hoşlanmadığı bir şey görürse, o ancak şeytandandır; şerrinden Allah'a sığınsın ve onu kimseye anlatmasın; çünkü o ona zarar vermez."

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Abdullah b. Yûsuf et-Tinnîsî ← Leys b. Sa'd ← Yezîd b. Abdullah b. el-Hâd ← Abdullah b. Habbâb ← Ebû Saîd el-Hudrî رضى الله عنه.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü't-Ta'bîr, Hadis No. 6985.
DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.
Kaynak: sunnah.com/bukhari:6985

ALINACAK DERSLER

Güzel bir kıssadan ilham alabiliriz; ama akideyi veya tarihi rüyalar üzerine bina etmeyiz.

ŞEYH EDEBALİ VE AHÎLER

TARİHÎ NOT: YÖNETİCİNİN YANINDA ÂLİMLER

Şeyh Edebali'nin Bilecik'te saygın bir fakih ve mutasavvıf olduğu ve ***Ahîler***le — Anadolu şehirlerinde güzel ahlâkı, cömertliği ve yardımlaşmayı öne çıkaran Müslüman zanaatkâr ve tüccar kardeşliği — yakından bağlantılı olduğu söylenir. Osman'ın zamanından birkaç yıl sonra Anadolu'yu gezen İbn Battûta, Ahîleri yolculara gösterdikleri misafirperverlik için över.

Geleneğe göre Osman sık sık Edebali'yi ziyaret eder ve nasihatini dinlerdi; eşi Mal Hatun veya Rabia Bala Hatun — kaynaklar eşlerinin adları ve soyları konusunda farklıdır — çocuklarından bazılarının annesiydi. Oğlu ***Orhan*** daha sonra yerine geçti.

Rivayetin derecesi: Osman'ın zamanından yaklaşık 150 yıl sonra yazılan Âşıkpaşazâde Tarihi ve Neşrî'nin Kitâb-ı Cihan-nümâ'sı gibi erken Osmanlı kroniklerinde, hadis âlimlerinin ölçülerine göre senetsiz rivayet edilmiştir. Kıssa tarih veya gelenek olarak kabul edilir, ancak sahih bir hadis gibi delil olarak kullanılamaz.

KAYNAK:
Âşıkpaşazâde, Tevârîh-i Âl-i Osman; Neşrî, Kitâb-ı Cihan-nümâ; İbn Battûta, er-Rihle.

ALINACAK DERSLER

Sağlam bir devlet, samimi âlimlere ve güzel ahlâklı bir topluma muhtaçtır. Temeli yalnızca kılıç değil, ilim ve kardeşliktir.

BİLECİK, YARHİSAR VE İNEGÖL

TARİHÎ NOT: HİCRÎ 699 CİVARI

Osmanlı kroniklerine göre Osman, Söğüt çevresindeki birkaç küçük Bizans kalesini aldı; bunlar arasında ***Karacahisar***, ***Bilecik***, ***Yarhisar*** ve ***İnegöl*** vardır. Osmanlı geleneği daha sonra hicrî 699 (miladî 1299) yılını devletin kuruluş yılı kabul etti; ancak bu tarih büyük ölçüde semboliktir.

Kronikler ayrıca Osman'ın Bilecik'i, tekfurun düğün şöleni sırasında bir hileyle aldığını ve gelin Holofira'nın daha sonra Orhan ile evlendirilip ***Nilüfer Hatun*** olarak tanındığını anlatır. Kıssa meşhurdur; ancak ayrıntıları efsaneyle karışmıştır.

Rivayetin derecesi: Osman'ın zamanından yaklaşık 150 yıl sonra yazılan Âşıkpaşazâde Tarihi ve Neşrî'nin Kitâb-ı Cihan-nümâ'sı gibi erken Osmanlı kroniklerinde, hadis âlimlerinin ölçülerine göre senetsiz rivayet edilmiştir. Kıssa tarih veya gelenek olarak kabul edilir, ancak sahih bir hadis gibi delil olarak kullanılamaz.

KAYNAK:
Âşıkpaşazâde, Tevârîh-i Âl-i Osman; Neşrî, Kitâb-ı Cihan-nümâ.

ALINACAK DERSLER

Küçük ve istikrarlı adımlar büyük bir güç inşa eder. Osman büyük şehirleri bir anda almadı, küçük kalelerle başladı.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

BİR AMCANIN KANI: DÜNDAR BEY

TARİHÎ NOT: AİLE İÇİNDE ANLAŞMAZLIK

Âşıkpaşazâde ve Neşrî, Osman'ın amcası ***Dündar Bey***'in, komşularını kızdıracağı endişesiyle bir Bizans kalesine saldırma planına karşı çıktığını rivayet eder. Osman öfkelendi ve bu rivayete göre amcasını bir okla öldürdü.

Bu olay burada dürüstçe belirtilmektedir. Bazı tarihçiler, Osman'ı öven kroniklerde kayıtlı olduğu için onu doğru kabul eder; diğerleri ondan şüphe eder. Doğru olsun ya da olmasın, iktidara giden yolun çoğu zaman aile içi kan dökülmesiyle lekelendiğini hatırlatır.

Rivayetin derecesi: Erken kroniklerde rivayet edilmiştir; sıhhati tartışmalıdır.

KAYNAK:
Âşıkpaşazâde, Tevârîh-i Âl-i Osman; Neşrî, Kitâb-ı Cihan-nümâ.

Resûlullah ﷺ bir Müslüman ile savaşmak hakkında sert bir uyarıda bulundu:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 48

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَرْعَرَةَ، قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ زُبَيْدٍ، قَالَ سَأَلْتُ أَبَا وَائِلٍ عَنِ الْمُرْجِئَةِ، فَقَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ، أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم قَالَ " سِبَابُ الْمُسْلِمِ فُسُوقٌ، وَقِتَالُهُ كُفْرٌ ".

TERCÜME:

Zübeyd şöyle dedi: Ebû Vâil'e Mürcie'yi sordum, o da şöyle dedi: Abdullah (b. Mes'ûd) bana Nebî'nin ﷺ şöyle buyurduğunu anlattı: ***"Müslüman'a sövmek fısktır, onunla savaşmak ise küfürdür."***

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Muhammed b. Ar'ara ← Şu'be b. Haccâc ← Zübeyd b. Hâris el-Yâmî ← Ebû Vâil Şakîk b. Seleme ← Abdullah b. Mes'ûd رضي الله عنه.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü'l-Îmân, Hadis No. 48.
DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.
Kaynak: sunnah.com/bukhari:48

ALINACAK DERSLER

Aile ve cemaat içindeki anlaşmazlıklar silahla değil, istişareyle çözülmelidir. Müslüman'ın kanı Allah katında çok değerlidir.

KOYUNHİSAR (BAPHEUS) SAVAŞI

TARİHÎ NOT: HİCRÎ 701 (27 TEMMUZ 1302)

Osman'ın tarihi kesin olarak belirlenebilen ilk zaferi, İzmit (Nikomedya) yakınlarında hicrî 701 (27 Temmuz 1302) yılında yapılan ***Koyunhisar (Bapheus) Savaşı***'dır. Çağdaş Bizans tarihçisi Georgios Pakhymeres, İmparator II. Andronikos'un gönderdiği Bizans kuvvetinin Osman'ın askerlerince yenildiğini kaydeder.

Bu zaferden sonra Osman'ın adı duyuldu ve başka bölgelerden pek çok Türk savaşçısı ona katılmaya geldi. Bitinya kırsalı giderek ona açıldı; Bursa, İznik (Nikaia) ve İzmit gibi Bizans şehirleri yalnız kalmaya başladı.

Rivayetin derecesi: Çağdaş bir Bizans kaynağında sabittir; ordu sayıları kesin değildir.

KAYNAK:
Georgios Pakhymeres, Tarih (çağdaş Bizans kaynağı); Âşıkpaşazâde, Tevârîh-i Âl-i Osman.

ALINACAK DERSLER

Zamanında gelen bir zafer, bütün bir kavmin durumunu değiştirebilir. Ancak zafer Allah'tandır; o bir imtihandır, övünç sebebi değil.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

HIRİSTİYAN TEBAAYA ADALET

TARİHÎ NOT: KÖSE MİHAL VE BİTİNYA HALKI

Osman'ın en yakın arkadaşlarından biri, Harmankaya'nın Bizanslı tekfuru ***Köse Mihal***'di; onun müttefiki oldu ve geleneğe göre daha sonra Müslüman oldu. Soyundan gelen Mihaloğulları, meşhur Osmanlı komutanları arasında yer aldı.

Osmanlı kroniklerine göre Osman, aldığı topraklardaki Hıristiyan ahaliyi korudu, pazarlarının devamına izin verdi ve onlara zulmedilmemesini emretti. Pakhymeres de Bitinya kırsalındaki pek çok kişinin Türk idaresini kabul ettiğini kaydeder. Bazı tarihçiler bu tabloyu fazla iyimser bulur; zira uç savaşları yağma ve acı da getiriyordu.

Rivayetin derecesi: Osman'ın zamanından yaklaşık 150 yıl sonra yazılan Âşıkpaşazâde Tarihi ve Neşrî'nin Kitâb-ı Cihan-nümâ'sı gibi erken Osmanlı kroniklerinde, hadis âlimlerinin ölçülerine göre senetsiz rivayet edilmiştir. Kıssa tarih veya gelenek olarak kabul edilir, ancak sahih bir hadis gibi delil olarak kullanılamaz.

KAYNAK:

Georgios Pakhymeres, Tarih (çağdaş Bizans kaynağı); Âşıkpaşazâde, Tevârîh-i Âl-i Osman; Neşrî, Kitâb-ı Cihan-nümâ.

Kur'an, hoşlanılmayanlara karşı bile adaleti emreder:

MÂİDE SÛRESİ 5:8

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ كُونُواْ قَوَّٰمِينَ لِلَّهِ شُهَدَآءَ بِٱلۡقِسۡطِۖ وَلَا يَجۡرِمَنَّكُمۡ شَنَـَٔانُ قَوۡمٍ عَلَىٰٓ أَلَّا تَعۡدِلُواْۚ ٱعۡدِلُواْ هُوَ أَقۡرَبُ لِلتَّقۡوَىٰۖ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَۚ إِنَّ ٱللَّهَ خَبِيرُۢ بِمَا تَعۡمَلُونَ ٨

Ey İnananlar! Allah için adaleti ayakta tutup gözeten şahidler olun. Bir topluluğa olan öfkeniz sizi adaletsizliğe sürüklemesin; adil olun; bu, Allah'a karşı gelmekten sakınmaya daha yakındır. Allah'tan sakının, doğrusu Allah işlediklerinizden Haberdar'dır.

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/5:8

Resûlullah ﷺ da himaye altındaki gayrimüslimin öldürülmesine karşı sert bir uyarıda bulundu:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 3166

حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ حَفْصٍ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَمْرٍو، حَدَّثَنَا مُجَاهِدٌ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو ـ رضى الله عنهما ـ عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ " مَنْ قَتَلَ مُعَاهَدًا لَمْ يَرَحْ رَائِحَةَ الْجَنَّةِ، وَإِنَّ رِيحَهَا تُوجَدُ مِنْ مَسِيرَةِ أَرْبَعِينَ عَامًا ".

TERCÜME:

Abdullah b. Amr'ın rivayet ettiğine göre Peygamber ﷺ şöyle buyurdu: ***"Kim bir muâhedi (Müslümanlarla antlaşmalı bir gayrimüslimi) öldürürse cennetin kokusunu alamaz; oysa onun kokusu kırk yıllık mesafeden duyulur."***

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Kays b. Hafs ← Abdülvâhid b. Ziyâd ← Hasan b. Amr ← Mücâhid b. Cebr ← Abdullah b. Amr رضى الله عنهما.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü'l-Cizye, Hadis No. 3166.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/bukhari:3166

ALINACAK DERSLER

Farklı dinlerden tebaaya adalet, bir devleti kabul gören ve kalıcı kılar. İslâm toprağı kazanmadan önce gönülleri kazanır.

BİR DEVLET KURMAK

Osman yalnızca savaşmadı. Osmanlı kroniklerine göre halk arasında hükmetmek için kadılar tayin etti, pazarlar ve hafif vergiler koydu, savaşçılarına toprak dağıttı (daha sonra gelişecek tımar sistemi) ve aldığı yerlerde camiler yaptırdı. Sade bir hayat yaşadığı ve vefat ettiğinde geride pek az mal bıraktığı rivayet edilir.

Bunlar, Allah'ın yeryüzünde iktidar sahibi kıldığı liderlerin vasıflarıdır:

HAC SÛRESİ 22:41

ٱلَّذِينَ إِن مَّكَّنَّٰهُمْ فِى ٱلْأَرْضِ أَقَامُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتَوُا۟ ٱلزَّكَوٰةَ وَأَمَرُوا۟ بِٱلْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا۟ عَنِ ٱلْمُنكَرِ ۗ وَلِلَّهِ عَٰقِبَةُ ٱلْأُمُورِ ﴿٤١﴾

Onları biz yeryüzüne yerleştirirsek namaz kılarlar, zekat verirler, uygun olanı emrederler, fenalığı yasak ederler. İşlerin sonucu Allah'a aittir.

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/22:41

ALINACAK DERSLER

Yeryüzünde iktidar, namazı kılmak, zekâtı vermek, iyiliği emredip kötülükten sakındırmak için bir emanettir; lüks için değil.

BURSA'YI KUŞATMAK

TARİHÎ NOT: YILLARCA DİRENEN BİR ŞEHİR

Bursa (Prusa), Uludağ'ın eteğinde zengin ve sağlam surlarla korunan bir Bizans şehriydi. Osman'ın surları aşacak kuşatma aletleri yoktu; bu yüzden hicrî 717 (1317) civarında şehrin ikmal yollarını kesmek için etrafına küçük kaleler (havaleler) yaptırdı.

Kuşatma yıllarca sürdü. Osman yaşlanıp hastalanınca oğlu ***Orhan*** sahada orduya komuta etti.

Rivayetin derecesi: Osman'ın zamanından yaklaşık 150 yıl sonra yazılan Âşıkpaşazâde Tarihi ve Neşrî'nin Kitâb-ı Cihan-nümâ'sı gibi erken Osmanlı kroniklerinde, hadis âlimlerinin ölçülerine göre senetsiz rivayet edilmiştir. Kıssa tarih veya gelenek olarak kabul edilir, ancak sahih bir hadis gibi delil olarak kullanılamaz.

KAYNAK:
Âşıkpaşazâde, Tevârîh-i Âl-i Osman; Neşrî, Kitâb-ı Cihan-nümâ.

ALINACAK DERSLER

Sabır, kılıçtan daha az önemli olmayan bir silahtır. Bazı zaferler ancak yıllar sonra gelir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

ORHAN'A VASİYET

TARİHÎ NOT: BİR BABANIN NASİHATİ

Osmanlı kronikleri, Osman'ın vefatından önce Orhan'a vasiyetini rivayet eder. İçinde şunlar vardır: Orhan'ın halka adaletli davranması, âlimlere hürmet etmesi, Allah'ın emretmediği bir şeyi yapmaması, bir meseleyle karşılaştığında âlimlerle istişare etmesi ve dini koruması.

Bu vasiyetin metni Osman'ın zamanından çok sonra kaydedilmiştir ve bugün dolaşan şekli muhtemelen sonraki yazarlarca süslenmiştir. Yine de içeriği İslâm'ın liderlik hakkındaki öğretileriyle uyumludur.

Rivayetin derecesi: Geç dönem rivayet; lafzı kesinleştirilemez.

KAYNAK:
Âşıkpaşazâde, Tevârîh-i Âl-i Osman; Neşrî, Kitâb-ı Cihan-nümâ.

Her yönetici, idaresi altındakilerden sorumludur:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 7138

حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ، حَدَّثَنِي مَالِكٌ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ ـ رضى الله عنهما ـ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ " أَلاَ كُلُّكُمْ رَاعٍ، وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، فَالإِمَامُ الَّذِي عَلَى النَّاسِ رَاعٍ وَهْوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، وَالرَّجُلُ رَاعٍ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ وَهْوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ عَلَى أَهْلِ بَيْتِ زَوْجِهَا وَوَلَدِهِ وَهِيَ مَسْئُولَةٌ عَنْهُمْ، وَعَبْدُ الرَّجُلِ رَاعٍ عَلَى مَالِ سَيِّدِهِ وَهْوَ مَسْئُولٌ عَنْهُ، أَلاَ فَكُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ ".

TERCÜME:

Abdullah b. Ömer'in rivayet ettiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurdu: ***"Dikkat edin! Hepiniz çobansınız ve hepiniz sürünüzden sorumlusunuz. İnsanların başındaki yönetici bir çobandır ve halkından sorumludur;*** erkek ev halkının çobanıdır ve onlardan sorumludur; kadın kocasının evinin ve çocuklarının çobanıdır ve onlardan sorumludur; hizmetçi efendisinin malının çobanıdır ve ondan sorumludur. Dikkat edin! Hepiniz çobansınız ve hepiniz sürünüzden sorumlusunuz."

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): İsmâil b. Ebî Üveys ← Mâlik b. Enes ← Abdullah b. Dînâr ← Abdullah b. Ömer رضى الله عنهما.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü'l-Ahkâm, Hadis No. 7138.
DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.
Kaynak: sunnah.com/bukhari:7138

ALINACAK DERSLER

Bir liderin en güzel mirası mal veya toprak değil, halefine verdiği güzel nasihattir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

VEFATI VE BURSA'NIN FETHİ

TARİHÎ NOT: HİCRÎ 724–726 CİVARI

Osman hicrî 724 (1323/1324) civarında vefat etti; kaynaklar kesin tarih konusunda farklıdır. Hicrî 726'da (1326) Bursa, antlaşmayla Orhan'a teslim oldu. Bazı rivayetler Osman'ın vefatından önce Bursa'nın fethi haberini aldığını söyler.

Osman'ın naaşı daha sonra Bursa'ya nakledilerek Gümüşlü Kümbet olarak bilinen yapıya defnedildi. Bugünkü türbe, bir depremden sonra 19. yüzyılda yeniden yapılmıştır. Bursa ilk Osmanlı başkenti oldu.

Rivayetin derecesi: Osman'ın zamanından yaklaşık 150 yıl sonra yazılan Âşıkpaşazâde Tarihi ve Neşrî'nin Kitâb-ı Cihan-nümâ'sı gibi erken Osmanlı kroniklerinde, hadis âlimlerinin ölçülerine göre senetsiz rivayet edilmiştir. Kıssa tarih veya gelenek olarak kabul edilir, ancak sahih bir hadis gibi delil olarak kullanılamaz.

KAYNAK:
Âşıkpaşazâde, Tevârîh-i Âl-i Osman; Neşrî, Kitâb-ı Cihan-nümâ.

ALINACAK DERSLER

Bazı mücahitler emeklerinin meyvesini göremez. Bizim görevimiz ekmektir; meyvenin ne zaman toplanacağını Allah takdir eder.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

OSMAN'IN MİRASI

Söğüt'teki küçük bir kasabadan Osman'ın kurduğu devlet, İslâm tarihinin en büyük imparatorluklarından birine dönüştü. Torunları hicrî 857'de (1453) İstanbul'u fethetti, üç kıtada hüküm sürdü ve hicrî 1342'ye (1924) kadar halife unvanını taşıdı.

Allah, iman edip salih amel işleyenlere yeryüzünde iktidar vaat etmiştir:

NÛR SÛRESİ 24:55

وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مِنكُمۡ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ لَيَسۡتَخۡلِفَنَّهُمۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ كَمَا ٱسۡتَخۡلَفَ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمۡ دِينَهُمُ ٱلَّذِي ٱرۡتَضَىٰ لَهُمۡ وَلَيُبَدِّلَنَّهُم مِّنۢ بَعۡدِ خَوۡفِهِمۡ أَمۡنٗاۚ يَعۡبُدُونَنِي لَا يُشۡرِكُونَ بِي شَيۡـٔٗاۚ وَمَن كَفَرَ بَعۡدَ ذَٰلِكَ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡفَٰسِقُونَ ٥٥

Allah, içinizden inanıp yararlı iş işleyenlere, onlardan öncekileri halef kıldığı gibi, onları da yeryüzüne halef kılacağına, onlar için beğendiği dini temelli yerleştireceğine, korkularını güvene çevireceğine dair söz vermiştir. Çünkü onlar Bana kulluk eder, hiçbir şeyi Bana ortak koşmazlar. Bundan sonra inkar eden kimseler, işte onlar artık yoldan çıkmış olanlardır.

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/24:55

MİRAS	ETKİSİ
Osmanlı Devleti	600 yıldan fazla sürdü
Bursa	İlk başkent; ilim ve ticaret merkezi
Tebaaya adalet	Pek çok dinden halklar tek bir idare altında yaşadı
"Osmanlı" adı	Hanedanın ve imparatorluğun adı, Osman'ın adından
İstanbul yolu	Torunu Fâtih Sultan Mehmed tarafından açıldı

OSMAN'IN KARAKTERİ

ÖZELLİK	HİKÂYESİNDEN ÖRNEK
Sabırlı ve ileri görüşlü	Yıllarca süren Bursa kuşatması
Âlimlere hürmetkâr	Şeyh Edebali ile bağı
Tebaasına adaletli	Hıristiyan ahaliye muamelesi
Sade yaşayan	Geride pek az mal bıraktı
Cesur	Koyunhisar ve Bitinya kaleleri

ÖZELLİK	HİKÂYESİNDEN ÖRNEK
Sıradan bir insan	Dündar Bey'in öldürülmesi kıssası

ALINACAK DERSLER

Allah'ın iktidar vaadi iman ve salih amele bağlıdır. Bu şartlar kaybolunca iktidar da kaybolur.

TELEVİZYON DİZİLERİ VE TARİH

KAYNAK NOTU: DİRİLİŞ: ERTUĞRUL VE KURULUŞ: OSMAN

Diriliş: Ertuğrul ve ***Kuruluş: Osman*** gibi Türk televizyon dizileri, Ertuğrul ve Osman'ın hikâyesini Malezya dahil bütün İslâm dünyasında meşhur etmiştir. Bu diziler heyecan ve tarihe ilgi uyandırabilir; ancak kurgu eserlerdir.

Dizilerdeki birçok karakter, olay ve diyalog uydurmadır: örneğin Ertuğrul'un İbnü'l-Arabî ile ilişkisi, düşman ve hainlerin çoğu, bazı evlilikler ve savaşlar ve Osman'ın Koyunhisar öncesindeki hayatının ayrıntıları. Ertuğrul hakkındaki tarihî kaynaklar yalnızca birkaç satırdır; Osman hakkında da çok fazla değildir. Bir Müslüman eğlence ile tarihi ayırt etmeli ve bu şahsiyetlere sabit olmayan şeyleri nispet etmemelidir.

Rivayetin derecesi: Televizyon dizisi kurgudur; tarih kaynağı olarak kullanılamaz.

KAYNAK:
Televizyon dizileri, Osmanlı kronikleri ve modern tarih araştırmalarının karşılaştırılması.

ALINACAK DERSLER

Tarihi aktarırken dürüstlük, ilim emanetinin bir parçasıdır. Diziden heyecan, kaynaktan bilgi alırız.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

DEĞERLENDİRİLMESİ GEREKEN KISSALAR VE SAYILAR

KAYNAK NOTU: GERÇEKLE EFSANE ARASINDA

Osman'ın hikâyesindeki bazı konuların dikkatle değerlendirilmesi gerekir. ***Birincisi***, Osmanlı kaynaklarının neredeyse tamamı, devlet bir imparatorluk hâline geldikten sonra, onun zamanından 150 yıldan fazla sonra yazılmıştır; bu yüzden kuruluş hikâyesi çoğu zaman süslenmiştir. ***İkincisi***, onu Kayı boyuna, Oğuzlara ve Süleyman Şah'a bağlayan şecere geç dönem bir gelenektir. ***Üçüncüsü***, Selçuklu sultanı Alâeddin Keykubad'ın Söğüt'ü Ertuğrul'a verdiği hikâyesi tarihlere uymaz; zira bu sultan hicrî 634'te vefat etmiştir.

Dördüncüsü, Bağdat'ın düştüğü yıl olan Osman'ın doğum yılı (h. 656) ve devletin kuruluş yılı (h. 699) sembolik anlamları için seçilmiş olabilir. ***Beşincisi***, modern tarihçiler Osmanlı'nın yükselişinde "gaza" ruhunun rolü ile siyasî ve ekonomik etkenler konusunda farklı görüşlerdedir. Kesin olarak sabit olan; Osman'ın varlığı, Koyunhisar zaferi (h. 701), Bursa kuşatması ve Orhan tarafından fethidir (h. 726).

Rivayetin derecesi: Ana olaylar sabittir; birçok ayrıntı gelenek veya efsanedir.

KAYNAK:

Âşıkpaşazâde, Neşrî, Pakhymeres ve modern tarih araştırmalarının karşılaştırılması.

ALINACAK DERSLER

Osmanlı'nın büyüklüğünün kabul edilmesi için efsanelere ihtiyaç yoktur. Sabit olan gerçekler örnek olarak yeter.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

OSMAN KISSALARININ KAYNAKLARI

Bu tablo, okuyucunun sahih olanı sadece meşhur olandan ayırabilmesi için her kıssanın kaynağını ve derecesini özetler.

KISSA	KAYNAK	DERECE
Osman'ın babası Ertuğrul	Osmanlı kronikleri; sikke	Tarih
Kayı ve Süleyman Şah şeceresi	Geç dönem kronikler	Gelenek; tartışmalı
Neseb öne geçiremez	Sahîh-i Müslim 2699	Sahih
Cihad edeni Allah daha iyi bilir	Sahîh-i Buhârî 2787	Sahih
Edebali'nin evindeki rüya	Âşıkpaşazâde	Efsane
Güzel rüya Allah'tandır	Sahîh-i Buhârî 6985	Sahih
Bilecik ve Nilüfer Hatun	Âşıkpaşazâde; Neşrî	Gelenek
Dündar Bey'in öldürülmesi	Âşıkpaşazâde; Neşrî	Tartışmalı
Müslüman ile savaşmak küfürdür	Sahîh-i Buhârî 48	Sahih
Koyunhisar Savaşı (h. 701)	Pakhymeres	Sabit
Köse Mihal	Âşıkpaşazâde	Tarih
Muâhidi öldürmek	Sahîh-i Buhârî 3166	Sahih
Bursa kuşatması	Âşıkpaşazâde; Neşrî	Tarih
Orhan'a vasiyet	Geç dönem kronikler	Lafzı kesin değil
Hepiniz çobansınız	Sahîh-i Buhârî 7138	Sahih
Bursa'nın fethi (h. 726)	Osmanlı kronikleri; Bizans kaynakları	Sabit
Söğüt'ün Keykubad tarafından verilmesi	Geç dönem kronikler	Tarihlere uymaz
Diriliş ve Kuruluş dizileri	Televizyon	Kurgu

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

ŞAHISLAR, YERLER VE ZAMAN ÇİZELGESİ

ŞAHIS	ROLÜ
Ertuğrul	Osman'ın babası; Söğüt'te aşiret beyi
Şeyh Edebali	Bilecikli âlim; geleneğe göre Osman'ın kayınpederi
Mal Hatun	Osman'ın eşi; bazı kaynaklara göre Orhan'ın annesi
Dündar Bey	Osman'ın amcası
Köse Mihal	Bizanslı tekfur; Osman'ın müttefiki
Orhan	Osman'ın oğlu ve halefi; Bursa'nın fatihi
II. Andronikos	Osman zamanındaki Bizans imparatoru
Georgios Pakhymeres	Çağdaş Bizans tarihçisi

YER	OLAY
Söğüt	Ertuğrul'un ve Osman'ın aşiretinin merkezi
Bilecik	Şeyh Edebali'nin yurdu; Osman tarafından alındı
Karacahisar ve İnegöl	Alınan ilk kaleler
Koyunhisar (Bapheus)	Bizans'a karşı zafer (h. 701)
Bursa	Kuşatıldı; Orhan tarafından alındı (h. 726)
Gümüşlü Kümbet, Bursa	Osman'ın türbesi

YIL	OLAY
h. 641	Moğollar Kösedağ'da Selçukluları yendi
h. ± 656	Geleneğe göre Osman'ın doğumu
h. ± 680	Ertuğrul vefat etti
h. 699	Devletin geleneksel kuruluş yılı
h. 701	Koyunhisar Savaşı
h. ± 717	Bursa kuşatması başladı
h. ± 724	Osman vefat etti
h. 726	Bursa Orhan tarafından alındı
h. 857	İstanbul Fâtih Sultan Mehmed tarafından fethedildi

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

OSMAN GAZİ HAKKINDA SIK SORULAN SORULAR

Bu bölüm Osman Gazi hakkında sık sorulan soruları cevaplar. Cevaplar kısadır; ayrıntılar önceki bölümlerdedir.

1. OSMAN GAZİ KİMDİR?

Ertuğrul'un oğlu, hicrî 724 civarına kadar kuzeybatı Anadolu'da hüküm süren Osmanlı Devleti'nin kurucusu.

2. "OSMANLI" ADI NEREDEN GELİR?

Arapça Usmân isminin Türkçe söylenişi olan Osman adından.

3. ERTUĞRUL KİMDİR?

Osman'ın babası, Söğüt'teki küçük bir aşiretin beyi; hayatının ayrıntılarının çoğu geç dönem gelenektir.

4. DİRİLİŞ: ERTUĞRUL DİZİSİ DOĞRU MU?

Hayır; birkaç satırlık tarihten ilham alan bir kurgu dizisidir.

5. OSMAN'IN RÜYASI NEDİR?

Şeyh Edebali'nin evinde bir ay ve büyük bir ağaçla ilgili, bir asırdan fazla sonra kaydedilen bir efsane.

6. ŞEYH EDEBALİ KİMDİR?

Osman'ın hürmet ettiği ve geleneğe göre kayınpederi olan Bilecikli bir âlim.

7. OSMAN'IN TARİHİ KESİN İLK ZAFERİ HANGİSİDİR?

Hicrî 701 (1302) yılındaki Koyunhisar (Bapheus) Savaşı.

8. HIRİSTİYANLARA NASIL DAVRANDI?

Kaynaklara göre onları korudu ve bazı Bizans soyluları müttefiki oldu.

9. HATALARI VAR MIYDI?

Kronikler amcası Dündar'ı öldürdüğünü söyler; bu kıssa tartışmalıdır.

10. BURSA NE ZAMAN FETHEDİLDİ?

Hicrî 726'da (1326) oğlu Orhan tarafından.

11. TÜRBESİ NEREDEDİR?

Bursa'da, Gümüşlü Kümbet olarak bilinen yerde.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

12. HİKÂYESİNİN EN BÜYÜK DERSİ NEDİR?

İman, sabır ve adalet küçük bir başlangıcı büyük bir mirasa dönüştürebilir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

DERSLER VE SONUÇ

Osman'ın hikâyesi, sabır, cesaret ve adaletle altı asır sürecek bir imparatorluğun temellerini atan küçük bir uç aşiret beyinin hikâyesidir — hikâyesi çoğu zaman efsane ve dizilerle örtülmüş olsa da.

DERS	OSMAN'IN HİKÂYESİNDEN
Soy değil amel	Tartışmalı şecere; Sahîh-i Müslim 2699
Mücadelede niyet	Gazi unvanı; Sahîh-i Buhârî 2787
Rüya delil değildir	Edebali'nin evindeki rüya; Sahîh-i Buhârî 6985
Müslüman kanı değerlidir	Dündar Bey kıssası; Sahîh-i Buhârî 48
Herkese adalet	Hıristiyan tebaa; Mâide 5:8; Sahîh-i Buhârî 3166
Emanet olarak iktidar	Devlet kurmak; Hac 22:41; Sahîh-i Buhârî 7138
Allah'ın vaadi şartlıdır	Osmanlı mirası; Nûr 24:55
Tarihi diziden ayırmak	Diriliş, Kuruluş ve geç dönem kronikler

Osman'ı sabrında ve adaletinde örnek alalım, âlimlere hürmet edelim ve hayırlı işlere — küçük de olsa — Allah'ın onları büyüteceğine güvenerek başlayalım.

İnşallah İslam Kahramanları serisi, İstanbul'un fatihi Fâtih Sultan Mehmed'in hikâyesiyle devam edecektir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

KAYNAKÇA

KUR'AN VE TEFSİR

Kur'ân-ı Kerîm, Osmanlı resmi ve Diyanet İşleri Başkanlığı meali. quran.com

İbn Kesîr, Tefsîrü'l-Kur'âni'l-azîm (Mâide 5:8; Hac 22:41; Nûr 24:55).

HADİS

Sahîh-i Buhârî 48, 2787, 3166, 6985, 7138. sunnah.com/bukhari

Sahîh-i Müslim 2699. sunnah.com/muslim:2699a

İbn Hacer el-Askalânî, Fethu'l-Bârî; en-Nevevî, Şerhu Sahîhi Müslim.

TARİH KİTAPLARI VE ARAŞTIRMALAR

Âşıkpaşazâde, Tevârîh-i Âl-i Osman.

Neşrî, Kitâb-ı Cihan-nümâ.

Georgios Pakhymeres, Tarih (Relations historiques).

İbn Battûta, Tuhfetü'n-nüzzâr (er-Rihle).

Halil İnalcık, Osmanlı İmparatorluğu: Klasik Çağ (1300–1600).

Cemal Kafadar, İki Cihan Âresinde: Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu.

TDV İslâm Ansiklopedisi, "Osman I". islamansiklopedisi.org.tr/osman-i

QURANSCİENCE.MY'DEKİ İLGİLİ SERİLER

İslam Kahramanları, Seri 1: Hamza b. Abdülmuttalib'den Seri 24: Berke Han'a. quranscience.my/#pahlawan

DESTEK VE BAĞIŞ

Bu e-kitap Müslümanlar için **tamamen ücretsiz** yayımlanmıştır ve **kesinlikle satılamaz**. Araştırma masraflarına, quranscience.my sitesinin barındırma giderlerine ve yeni e-kitapların yayımına destek olmak için yapılacak bağışlar memnuniyetle karşılanır — ancak **zorunlu değildir**. Allah her bağışı sadaka-i câriye olarak kabul etsin.

BAKARA SÛRESİ 2:261

مَّثَلُ ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمۡوَٰلَهُمۡ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنۢبَتَتۡ سَبۡعَ سَنَابِلَ فِي كُلِّ سُنۢبُلَةٖ مِّاْئَةُ حَبَّةٖۗ وَٱللَّهُ يُضَٰعِفُ لِمَن يَشَآءُۚ وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ ٢٦١

Mallarını Allah yolunda sarfedenlerin durumu, her başağında yüz tane olmak üzere yedi başak veren tanenin durumu gibidir. Allah dilediğine kat kat verir. Allah'ın lütfü geniştir, O her şeyi bilendir.

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/2:261

SEBE SÛRESİ 34:39

قُلۡ إِنَّ رَبِّي يَبۡسُطُ ٱلرِّزۡقَ لِمَن يَشَآءُ مِنۡ عِبَادِهِۦ وَيَقۡدِرُ لَهُۥۚ وَمَآ أَنفَقۡتُم مِّن شَيۡءٖ فَهُوَ يُخۡلِفُهُۥۖ وَهُوَ خَيۡرُ ٱلرَّٰزِقِينَ ٣٩

De ki: "Doğrusu Rabbim, kullarından dilediğinin rızkını hem genişletir ve hem de ona daraltıp bir ölçüye göre verir; sarfettiğiniz herhangi bir şeyin yerine O daha iyisini koyar, çünkü O rızık verenlerin en hayırlısıdır."

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/34:39

HADİS — SAHÎH-İ MÜSLİM, NO. 2588

حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ، وَقُتَيْبَةُ، وَابْنُ، حُجْرٍ قَالُوا حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ، - وَهُوَ ابْنُ جَعْفَرٍ - عَنِ الْعَلاَءِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ « مَا نَقَصَتْ صَدَقَةٌ مِنْ مَالٍ وَمَا زَادَ اللَّهُ عَبْدًا بِعَفْوٍ إِلاَّ عِزًّا وَمَا تَوَاضَعَ أَحَدٌ لِلَّهِ إِلاَّ رَفَعَهُ اللَّهُ ».

TERCÜME:

Ebû Hüreyre'den رضى الله عنه, Resûlullah'tan ﷺ rivayet edildiğine göre şöyle buyurdu: "Sadaka maldan bir şey eksiltmez. Allah affeden kulun ancak izzetini artırır. Allah için alçakgönüllü olanı da Allah mutlaka yükseltir."

SENED: İmam Müslim'in rivayet zinciri (talebeden hocaya): Yahya b. Ayyub, Qutaibah b. Sa'id ve 'Ali b. Hujr ← Isma'il b. Ja'far ← al-'Ala' b. 'Abdurrahmân ← babası 'Abdurrahmân b. Ya'qub ← Ebû Hüreyre رضى الله عنه .

KAYNAK: İmam Müslim, Sahîh-i Müslim, Kitâbü'l-Birr ve's-Sıla ve'l-Âdâb, affetmeye ve tevazua teşvik bâbı, Hadis No. 2588.

DERECE: SAHİH — Sahîh-i Müslim'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/muslim:2588

HADİS — SAHÎH-İ MÜSLİM, NO. 1631

حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ، وَقُتَيْبَةُ، - يَعْنِي ابْنَ سَعِيد - وَابْنُ حُجْرٍ قَالُوا حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ، - هُوَ ابْنُ جَعْفَرٍ - عَنِ الْعَلاَءِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ « إِذَا مَاتَ الإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ إِلاَّ مِنْ ثَلاَثَةٍ إِلاَّ مِنْ صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ ».

TERCÜME:

Ebû Hüreyre'den رضى الله عنه rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurdu: "İnsan ölünce ameli kesilir; ancak üç şey müstesnadır: sadaka-i câriye, faydalanılan ilim ya da kendisine dua eden salih evlat."

SENED: İmam Müslim'in rivayet zinciri (talebeden hocaya): Yahya b. Ayyub, Qutaibah b. Sa'id ve 'Ali b. Hujr ← Isma'il b. Ja'far ← al-'Ala' b. 'Abdurrahmân ← babası 'Abdurrahmân b. Ya'qub ← Ebû Hüreyre رضى الله عنه .

KAYNAK: İmam Müslim, Sahîh-i Müslim, Kitâbü'l-Vasiyye, insana ölümünden sonra ulaşan sevap bâbı, Hadis No. 1631.

DERECE: SAHİH — Sahîh-i Müslim'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/muslim:1631

CEZÂKUMULLÂHU HAYRAN KESÎRÂ

Bağış yapmak için yukarıdaki QR kodunu (DuitNow) okutun.

Uluslararası bağışçılar: yukarıdaki PayPal QR kodunu okutun ya da şu adresi ziyaret edin: paypal.me/quranscience